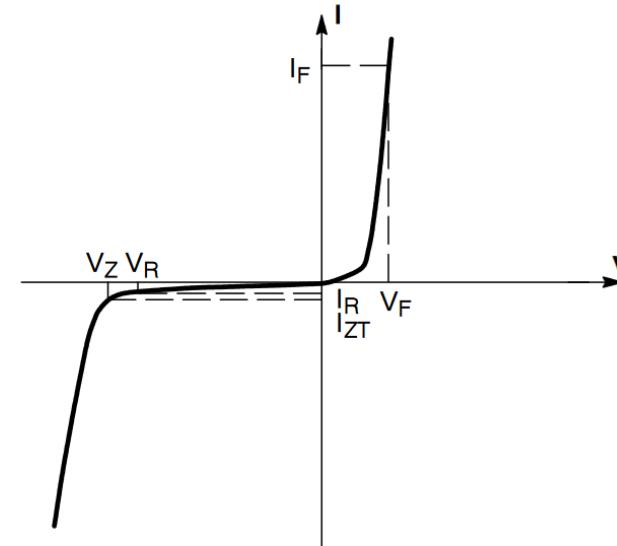
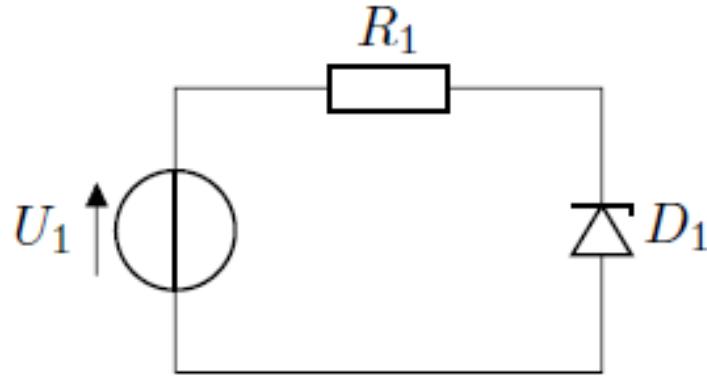

Ценеров диод

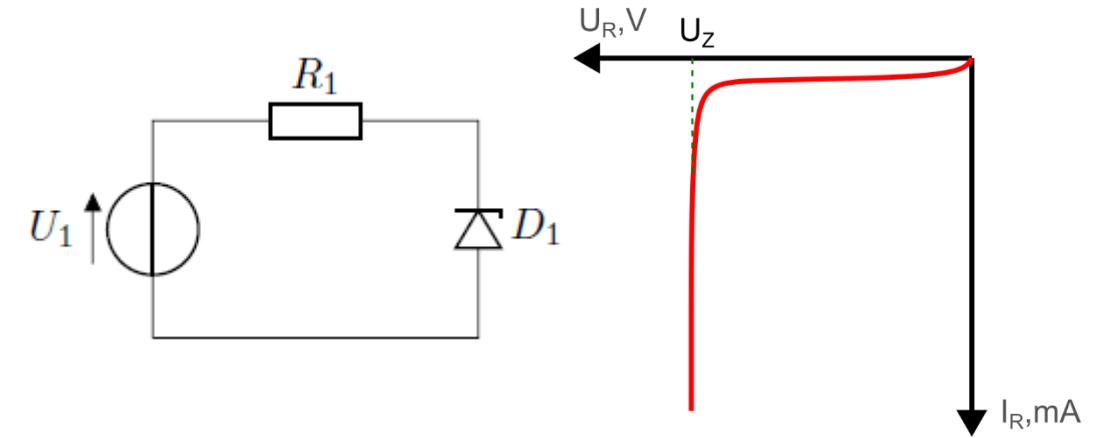
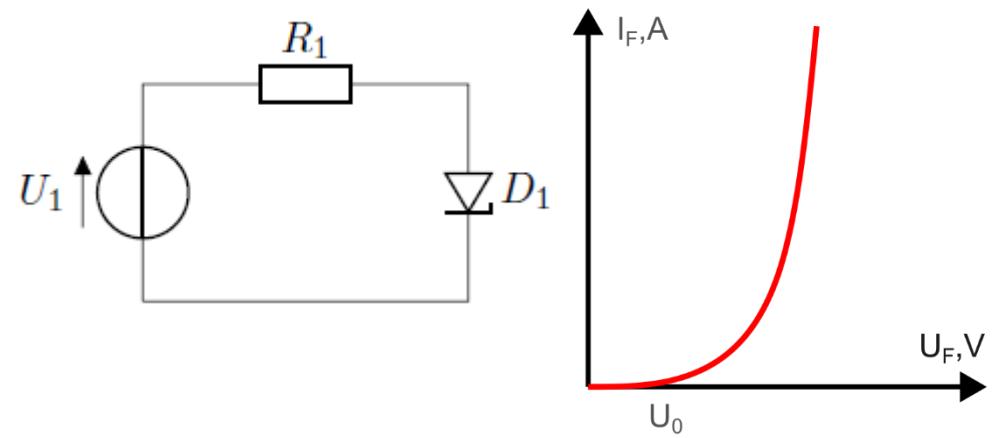
Ценеровият диод е оптимизиран да работи в областта на електрически пробив.

При настъпване на пробив, напрежението U_Z върху ценеровия диод остава почти постоянно независимо от промяната на тока през диода.

Приложения

Стабилизатор на напрежение.

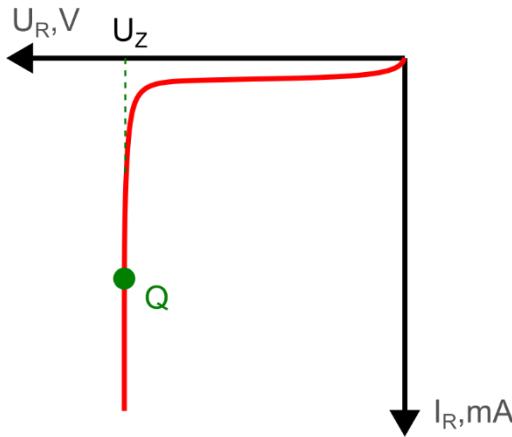
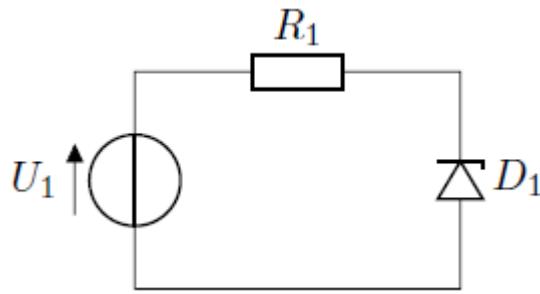
Зашита от пренапрежение.

При право включване ценеровият диод се отпушва при 0.7 V , точно като Si диод с р-п переход.

При обратно включване обратният ток преди пробива е много малък.

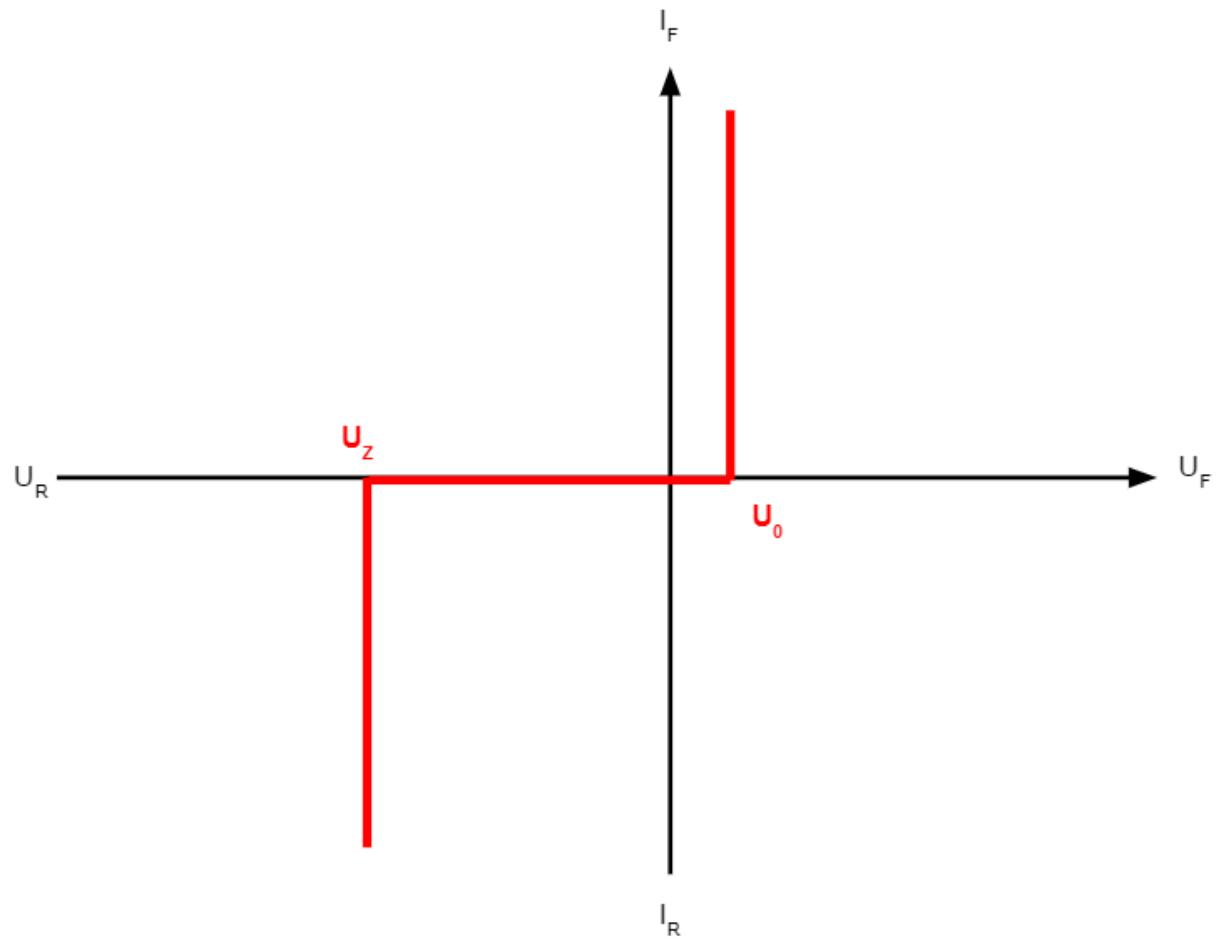
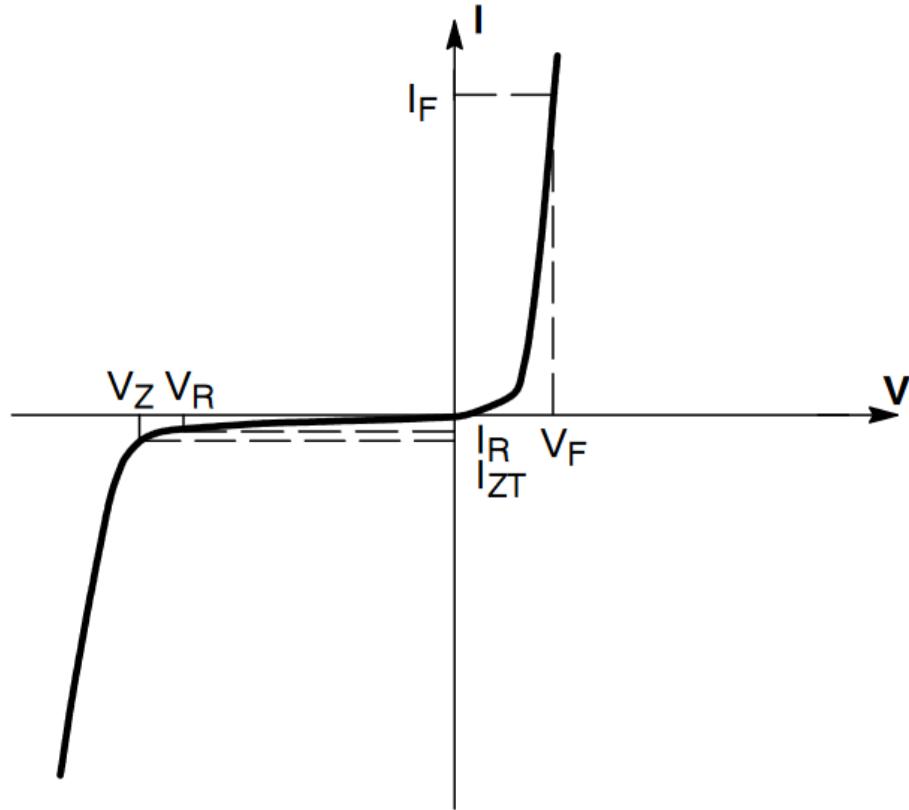
В областта на пробив се наблюдава рязко нарастване на тока при оставащо почти постоянно напрежение.

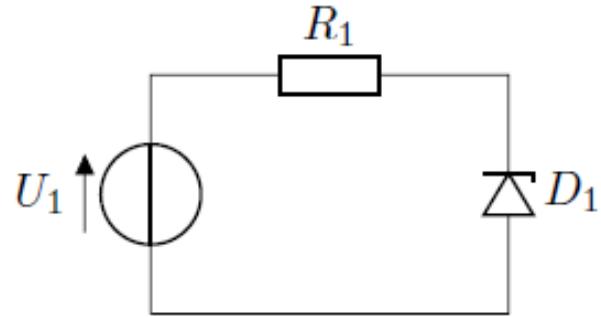
Ценеровият диод поддържа постоянно напрежение при значителна промяна на входното напрежение и тока през дода.

В областта на пробив ценеровият диод действа като източник на постоянно напрежение с големина U_z .

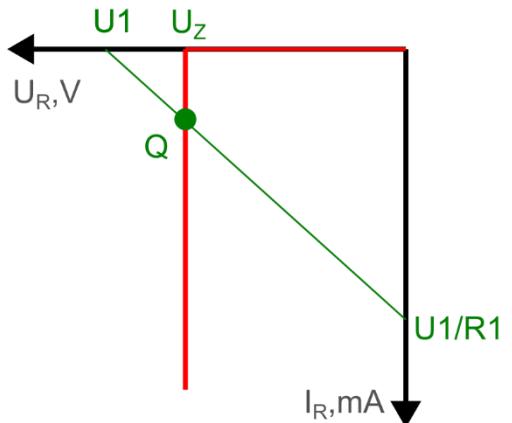
Прагов модел

1. Като използвате прагов модел на ценеров диод, определете токовете, падовете на напрежение и разсейваните мощности върху резистора и диода.

$$U_z = 8V, U_1 = 10V, R_1 = 1k\Omega$$

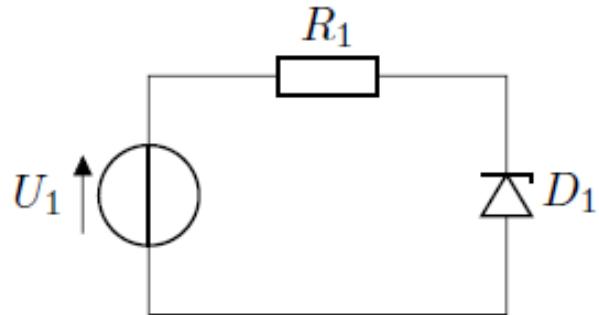

$$Q_x = U_d \\ Q_y = I_d$$

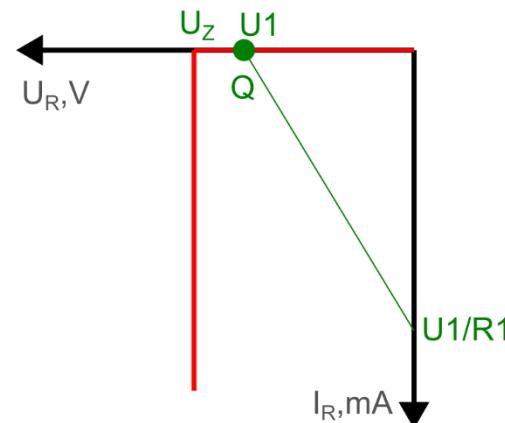
- 1) Източникът на напрежение U_1 , диодът D_1 и резисторът R_1 са свързани последователно $\Rightarrow$ през тях тече еднакъв ток I .
- 2) Диодът е включен в обратна посока и $U_1 > U_z \Rightarrow$ диодът е в режим на пробив и $U_d = U_z$.
- 3) От законът на Кирхоф за напреженията $\Rightarrow U_1 = U_r + U_d$; $U_r = U_1 - U_d = 10V - 8V = 2V$
- 4) От законът на Ом $\Rightarrow I = U_r / R_1 = 2V / 1k\Omega = 2mA$
- 5) Мощността, разсейвана върху резистора е $P_r = U_r \cdot I = 2V \cdot 2mA = 4mW$
- 6) Мощността, разсейвана върху диода е $P_d = U_d \cdot I = 8V \cdot 2mA = 16mW$

Елемент	U	I	P
D1	8V	2mA	16mW
R1	2V	2mA	4mW

2. Като използвате прагов модел на ценеров диод, определете токовете, падовете на напрежение и разсейваните мощности върху резистора и диода.

$$U_z = 10V, U_1 = 8V, R_1 = 1k\Omega$$

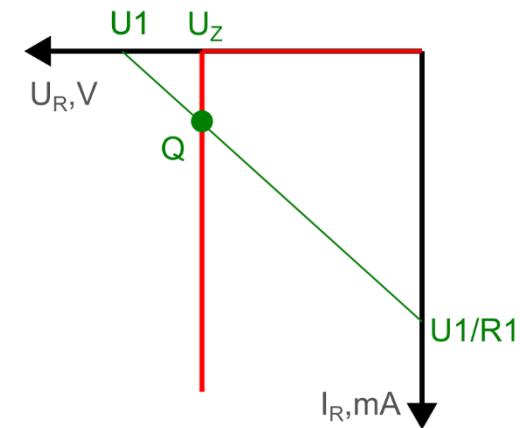
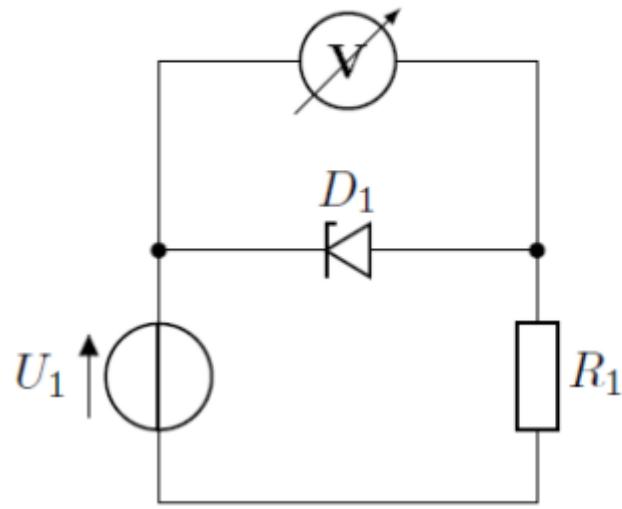

$$Q_x = U_d \\ Q_y = I_d$$

- 1) Източникът на напрежение U_1 , диодът D_1 и резисторът R_1 са свързани последователно $\Rightarrow$ през тях тече еднакъв ток I .
- 2) Диодът е включен в обратна посока и $U_1 < U_z \Rightarrow$ диодът е запущен и през него не тече ток, т.е. $I = 0A$.
- 3) От законът на Ом $\Rightarrow U_r = R_1 \cdot I = 1 k\Omega \cdot 0 = 0V$
- 4) От законът на Кирхоф за напреженията $\Rightarrow U_1 = U_r + U_d; U_d = U_1 - U_r = 8V - 0V = 8V$
- 5) Мощността, разсейвана върху резистора е $P_r = U_r \cdot I = 0W$
- 6) Мощността, разсейвана върху диода е $P_d = U_d \cdot I = 0W$

Елемент	U	I	P
D1	8V	0	0
R1	0	0	0

Какво ще покава волтметъра, ако $U_1=10V$, $R_1=100\Omega$, а D_1 е ценеров диод с $U_z=8V$.

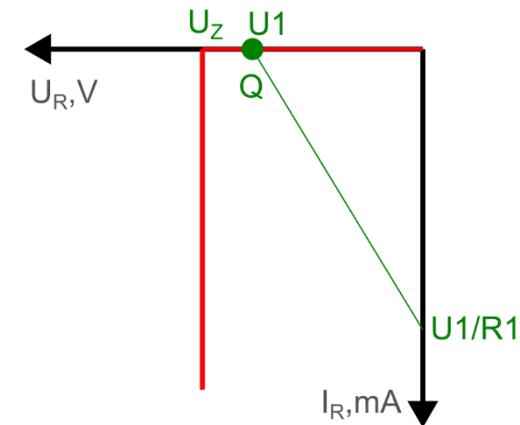
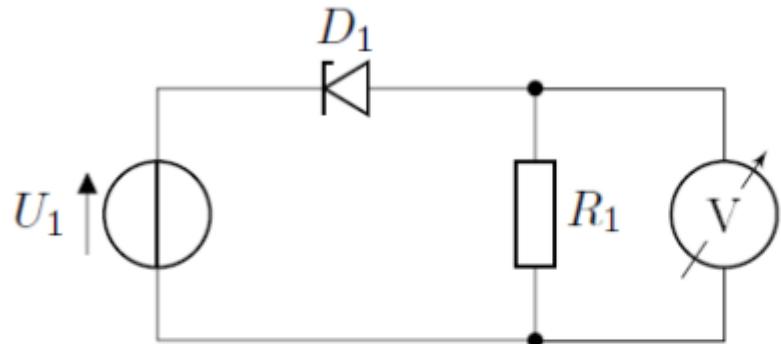
10V

8V

2V

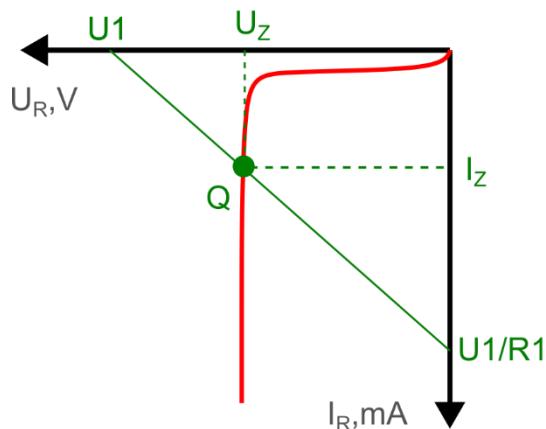
0V

Какво ще покара волтметъра, ако $U_1=8V$, $R_1=100\Omega$, а D_1 е ценеров диод с $U_z=10V$.

- 10V
- 8V
- 2V
- 0V

Параметри – напрежение на пробив

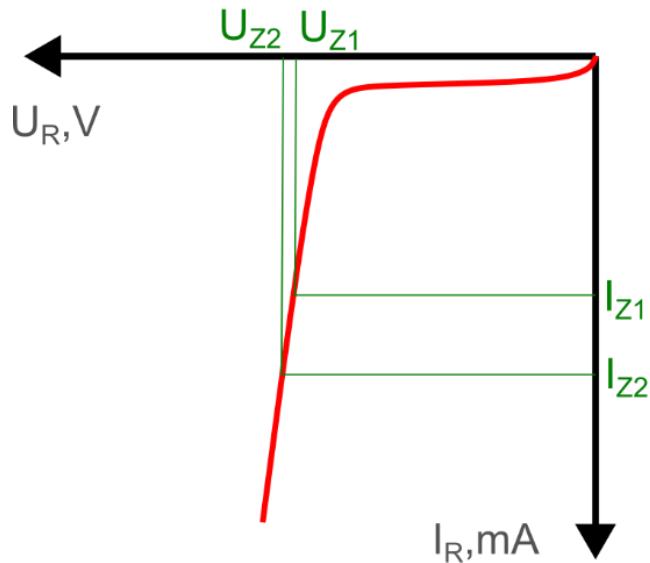
Ценеровите диоди се характеризират с напрежение на пробив U_Z , което се задава за конкретен ток I_Z .

Пробивното напрежение U_Z е от порядъка на няколко волта до няколко стотици волта. За всеки ценеров диод се задават и толерансите за ценеровото напрежение.

● Characteristic ($T_a = 25^\circ\text{C}$)

Parameter	Symbol	Conditions	Min.	Typ.	Max.	Unit
Zener Voltage	V_Z	$I_Z = 2\text{mA}$	34.00	-	38.00	V
Reverse Current	I_R	$V_R = 25.0\text{V}$	-	-	0.1	μA
Dynamic Impedance	Z_Z	$I_Z = 2\text{mA}$	-	-	90	Ω
Temperature Coefficient	γ_Z	$I_Z = 2\text{mA}$	28.5	-	34.0	$\text{mV}/^\circ\text{C}$

Динамично съпротивление r_Z

$$r = \frac{dU_Z}{dI_Z} \approx \frac{U_{Z2} - U_{Z1}}{I_{Z2} - I_{Z1}}$$

Динамичното (променливотоково) **съпротивление** r_Z се дефинира като отношение на нарастваща на напрежението и нарастваща на тока около дадена работна точка.

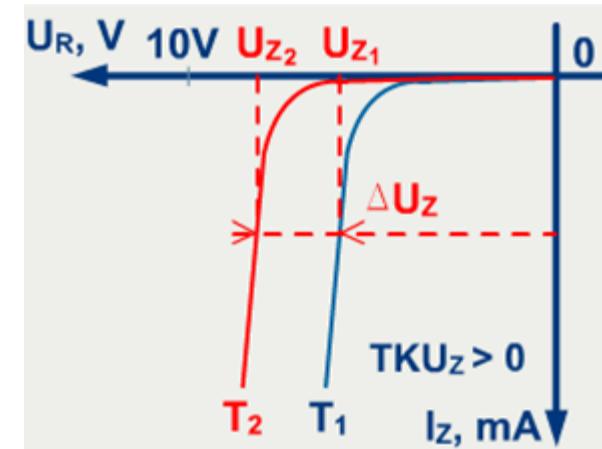
Колкото по-малко е динамичното съпротивление, толкова характеристиката е по-стръмна и диодът е по-добър като стабилизатор на напрежение.

Температурен коефициент

$$TKU_z [V/{\circ}C] = \frac{U_{Z2} - U_{Z1}}{T_2 - T_1}$$

$$I_Z = \text{const}$$

$$TKU_z [\%/{\circ}C] = \frac{U_{Z2} - U_{Z1}}{(T_2 - T_1)U_Z}$$

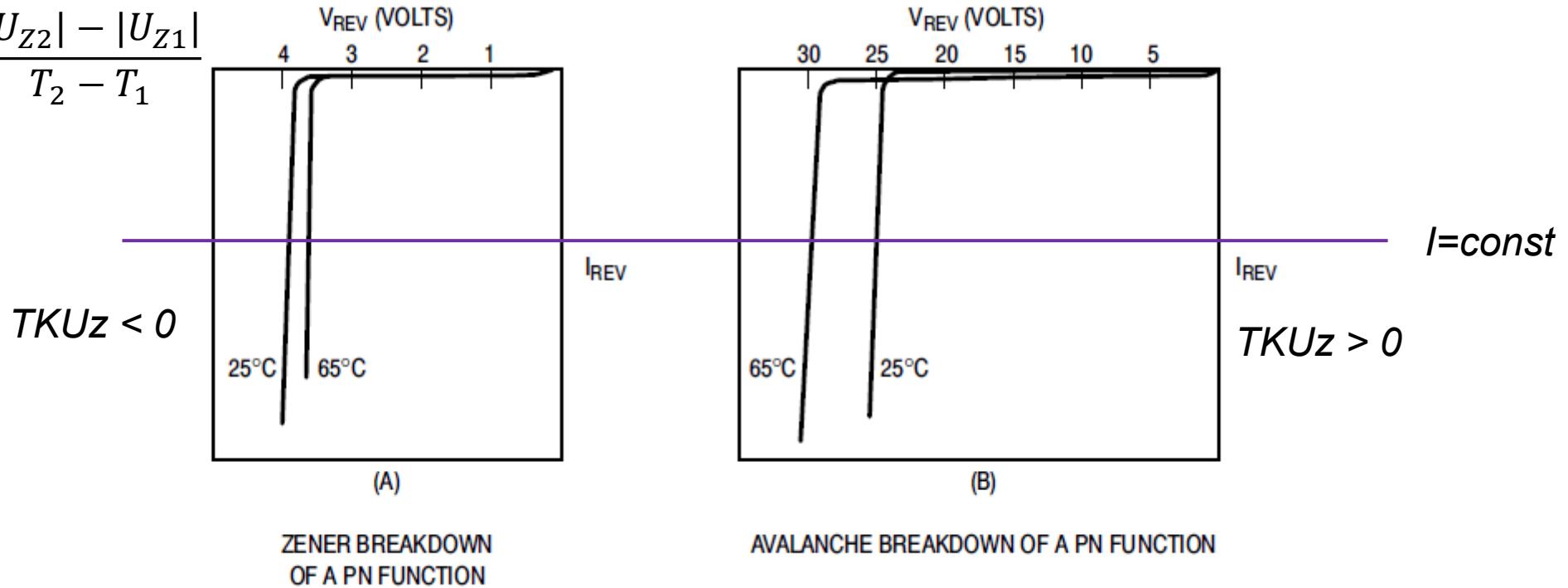

Температурният коефициент на напрежението на пробив TKU_z отчита влиянието на температурата върху стойността на пробивното напрежение в $mV/{\circ}C$ или $\%/{\circ}C$.

Той може се дефинира и с процентното изменение на напрежението U_z спрямо промяната на температурата.

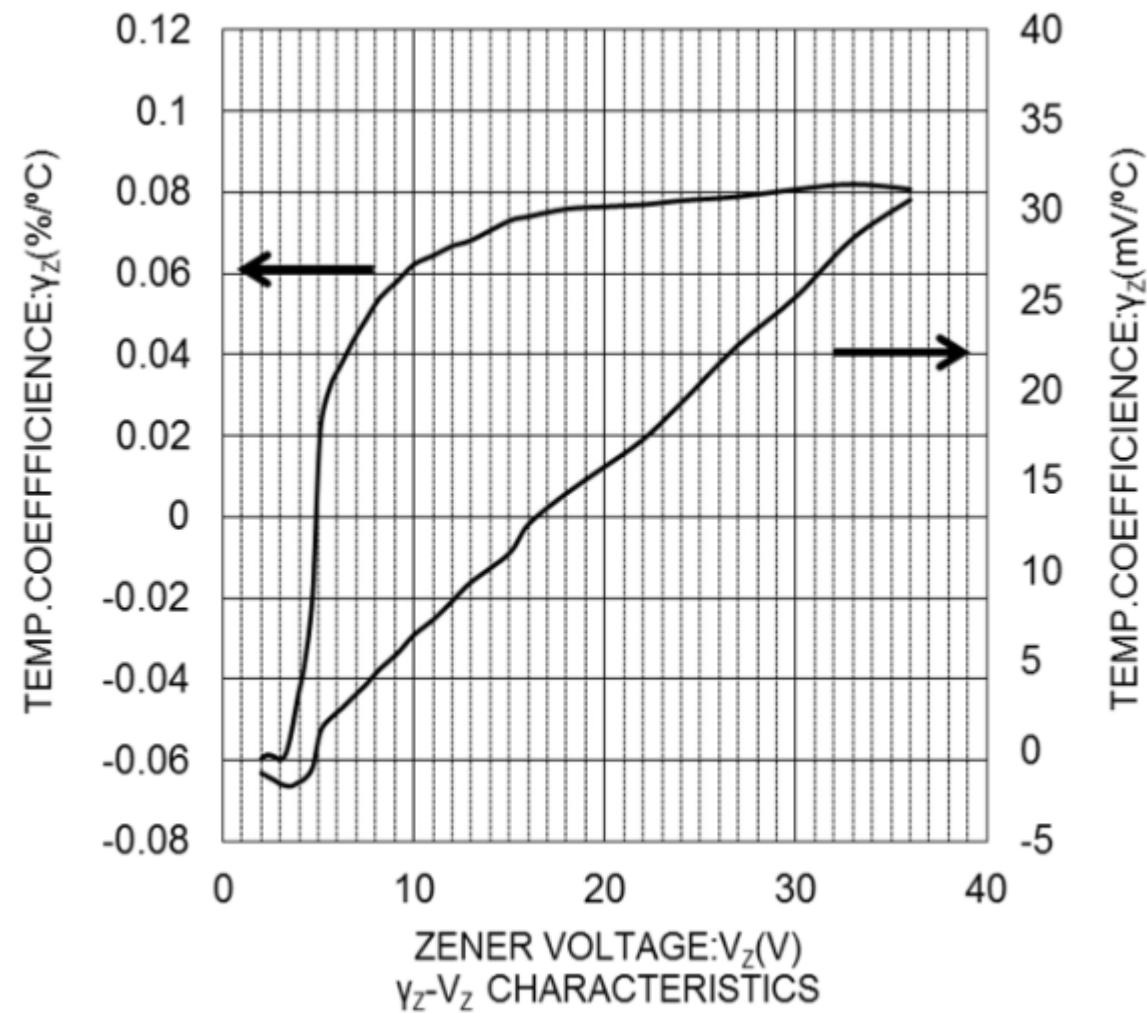
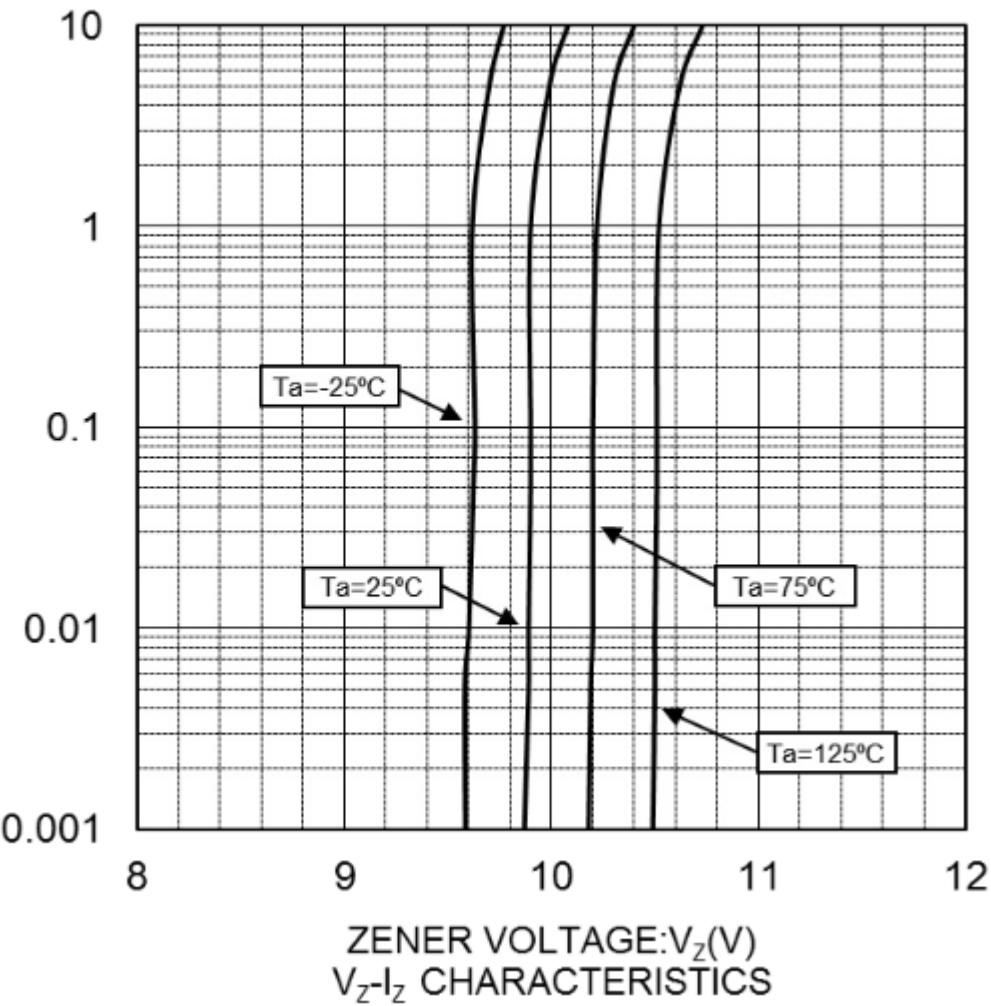
Влияние на температурата

$$TKU_z[V/\text{°C}] = \frac{|U_{Z2}| - |U_{Z1}|}{T_2 - T_1}$$

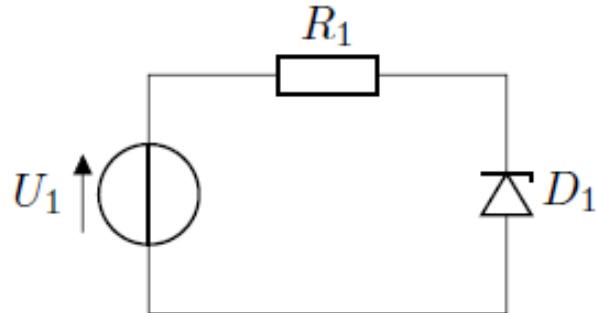

Figure 4. Typical Breakdown Diode Characteristics. Note Effects of Temperature for Each Mechanism

ZENER CURRENT: I_z (mA)

Максимална мощност

● Absolute Maximum Rating ($T_a = 25^\circ\text{C}$)

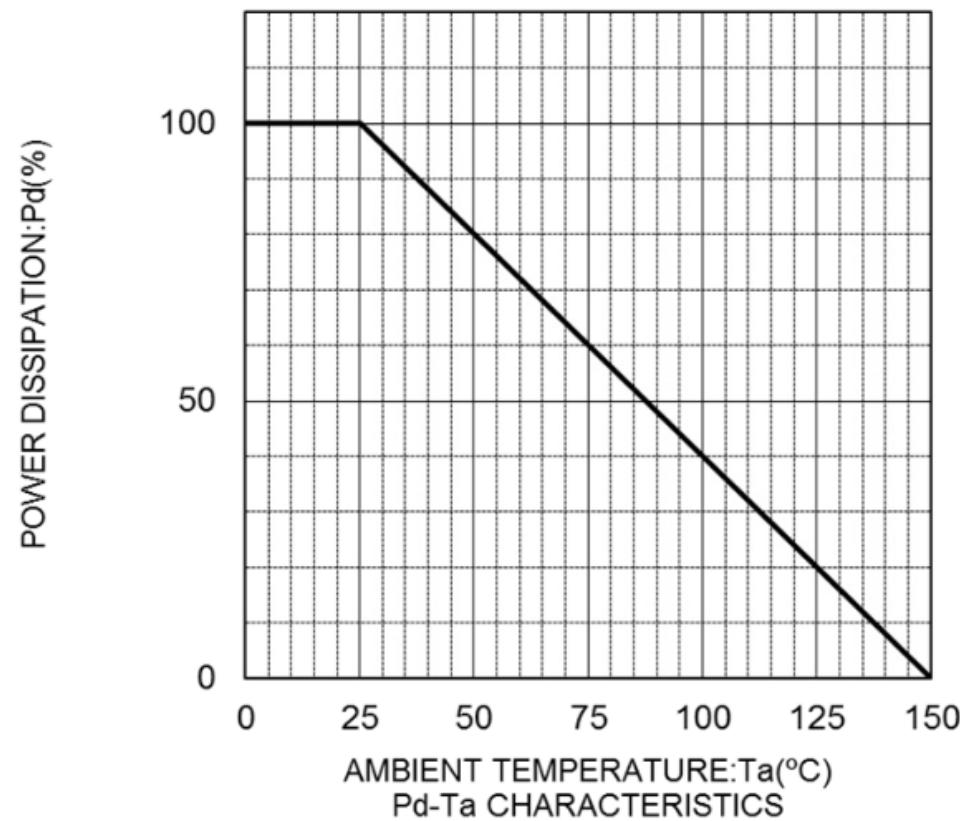
Parameter	Symbol	Limits	Unit
Power dissipation	P_D	150	mW
Junction temperature	T_j	150	°C
Storage temperature	T_{stg}	-55 ~ 150	°C

Мощността, отделена в ценеровия диод, работещ в режим на пробив е $P_z = U_z \cdot I_z$.

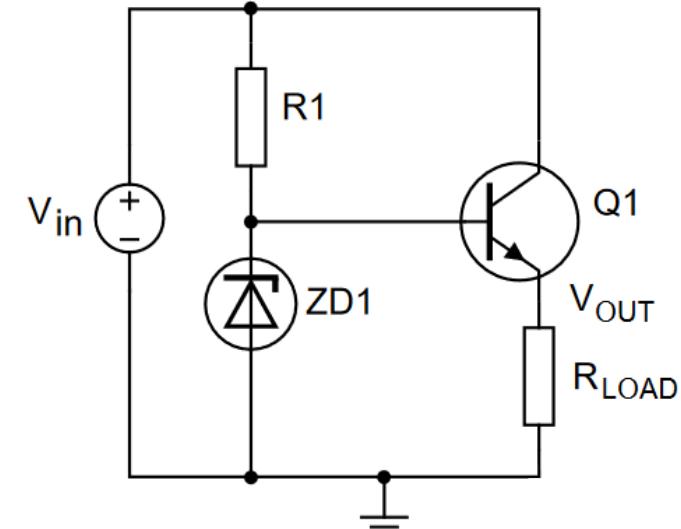
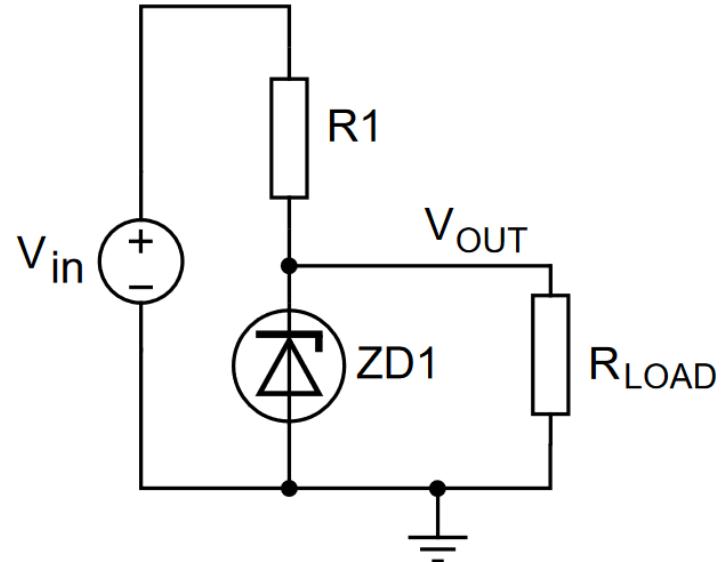
Максимално допустимата мощност $P_{z_{max}}$ е най-голямата мощност, разсейвана от р-п прехода, при която не възниква топлинен пробив.

Докато отделената мощност P_z не надвиши максимално допустимата мощност $P_{z_{max}}$ ценеровият диод работи в областта на електрически пробив без да се разруши.

Максимална мощност

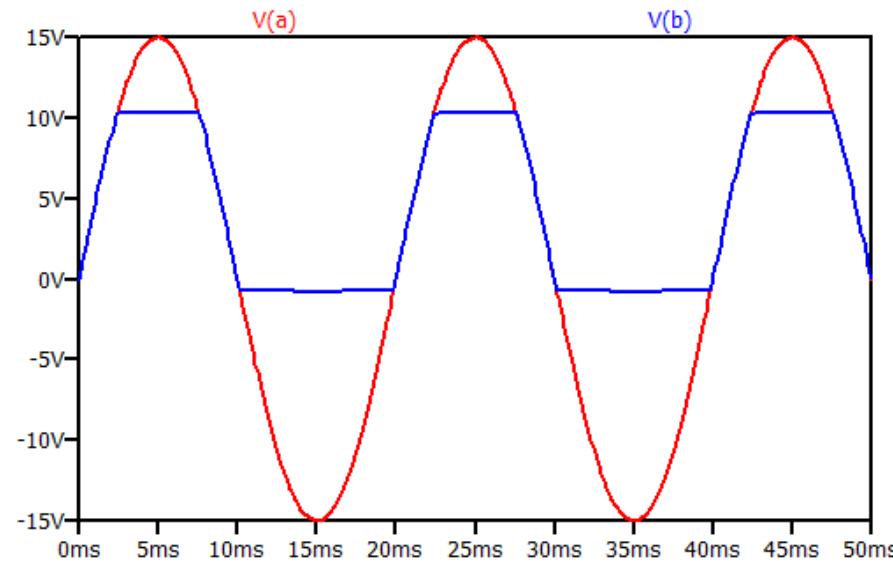
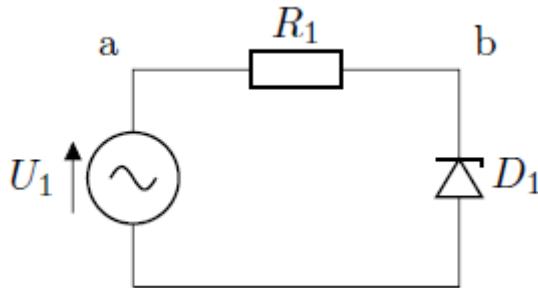
Приложения – стабилизатор на напрежение

Товарът R_{LOAD} се свързва паралелно на ценеровия диод. Ценеровият диод поддържа **постоянно напрежение** върху товара $U_{LOAD} = U_Z$ независимо от промените в захранващия токоизточник или в товарното съпротивление.

Съпротивлението $R1$ е токоограничаващо съпротивление.

Ограничител на напрежение

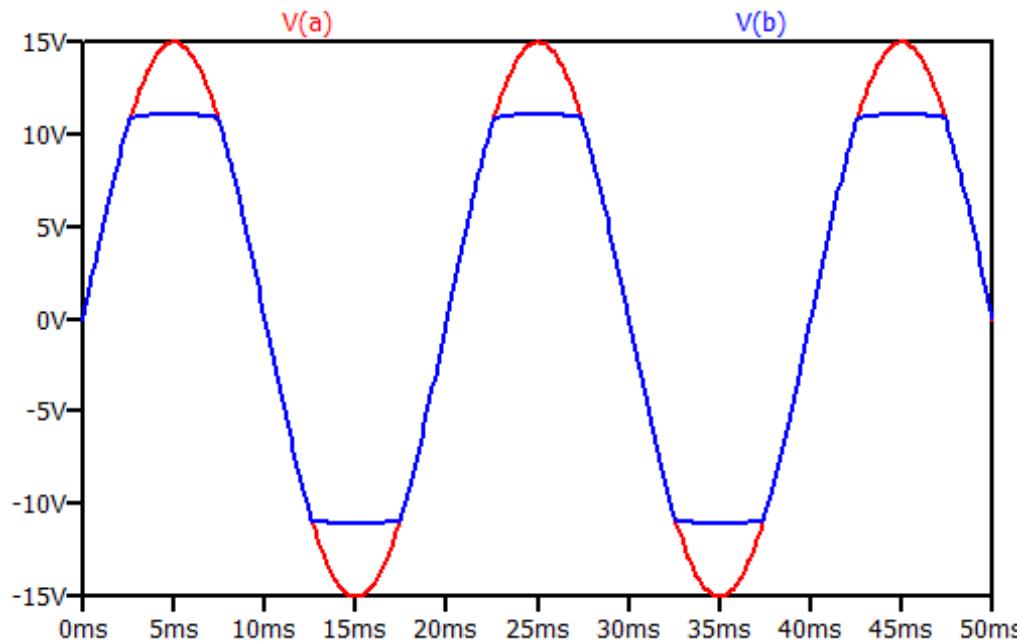
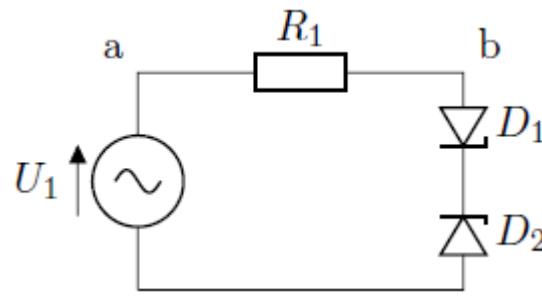
Ограничителят на напрежение отрязва напреженията на сигнала над и под специфицирано ниво.

По време на положителния полупериод, когато входното напрежение надвиши напрежението на пробив U_Z на ценеровия диод, диодът D1 работи в режим на пробив и ограничава изходния сигнал на нивото на ценерово напрежение U_Z .

За напрежения по-малки от U_Z диодът е в обратно включване, действа като отворен ключ и изходното напрежение следва входното.

По време на отрицателния полупериод, ценеровият диод е в право включване, действа като нормален диод и ограничава изходното напрежение до обичайната стойност -0,7 V.

Ограничител на напрежение

През положителния полупериод D2 е в пробив, а диодът D1 е в право включване. Изходното напрежение се ограничава до $U_{Z1} + U_o = 10 + 0.7 = +10.7V$.

По време на отрицателния полупериод D1 е в пробив, D2 – в право включване и изходното напрежението се ограничава до $-10.7V$

Когато входното напрежение е по-малко от напрежението на пробив, съответният ценеров диод е в обратно включване, действа като отворен ключ и изходното напрежение следва входното.

